

Companies House
Tŷ'r Cwmnïau

**Tŷ'R CWMNÏAU
CYNLLUN IAITH GYMRAEG**

**PARATOWYD O DAN
DDEDDF YR IAITH GYMRAEG 1993**

**PARATOWYD Y CYNLLUN HWN YN UNOL AG
ADRAN 21(3) DEDDF YR IAITH GYMRAEG A
CHAFODD GYMERADWYAETH LAWN BWRDD
YR IAITH GYMRAEG AR 20 EBRILL 2010.**

DIWYGIWYD AWST 2012

MAE TŶ'R CWMNÏAU WEDI MABWYSIADU'R EGWYDDOR WRTH GYNNAL BUSNES CYHOEDDUS, BYDD YN TRIN Y GYMRAEG A'R SAESNEG AR Y SAIL EU BOD YN GYFARTAL LLE BO HYN YN RHESYMOL AC NAD YW'N ANGHYMESUR.

1. CYFLWYNIAD

1.1 Mae Tŷ'r Cwmnïau yn Asiantaeth Weithredol o dan yr Adran Busnes, Arloesi a Sgiliau (BIS) ac iddo statws Cronfa Fasnachu.

1.2 Ei weithgareddau creiddiol yw:

- Corffori a diddymu cwmnïau;
- Derbyn a chofrestru gwybodaeth statudol y mae'n ofynol i gwmnïau ei chyflwyno i'r Cofrestrydd;
- Trefnu i'r wybodaeth statudol honno fod ar gael i'w harchwilio gan y cyhoedd.

1.3 Lleolir y Pencadlys yng Nghaerdydd ac mae swyddfeydd rhanbarthol yn Llundain, Caeredin a Belffast. Mae Tŷ'r Cwmnïau yn cyflogi 983 o staff i gyd (Awst 2012).

2. CYNLLUNIO GWASANAETH

2.1 Lle bo'n rhesymol ac nad yw'n anghymesur, bydd polisiau a mentrau newydd yn hwyluso defnydd o'r Gymraeg ar gyfer y bobl hynny sydd am gyflawni eu busnes trwy gyfrwng y Gymraeg, a bydd hyn yn symud y sefydliad i gyfeiriad gweithredu'r egwyddor o roi triniaeth gyfartal i'r iaith.

2.2 Bydd Tŷ'r Cwmnïau yn ymgynghori â Chomisiynydd y Gymraeg ynglŷn ag unrhyw gynigion a fydd yn newid neu yn effeithio ar y Cynllun, ac ni newidir mo'r Cynllun heb eu cydsyniad.

2.3 Ystyrir amodau'r Cynllun hwn wrth bennu unrhyw ffurflenni statudol newydd, newid systemau cyfrifiadur neu gyflwyno unrhyw newidiadau gweithredol eraill. Pan eir ati i weithredu unrhyw newidiadau o'r fath, rhoir ystyriaeth lawn i sut y gellid gwella ymhellach ar lefel y gwasanaeth i gwsmeriaid Cymraeg.

2.4 Bydd Tŷ'r Cwmnïau yn sicrhau bod staff sy'n cyfrannu at lunio polisi yn gwbl ymwybodol o'r Cynllun hwn a'n cyfrifoldebau o dan Ddeddf yr Iaith Gymraeg 1993 a Mesur y Gymraeg (Cymru) 2011.

2.5 Bydd y Rheolwr Polisi Cymraeg, sy'n gyfrifol am gadw golwg ar weithrediad y Cynllun, yn sicrhau, drwy roi cyfarwyddyd priodol a threfnu monitro addas, fod yr ymrwymadau hyn yn cael eu bodloni.

3. CYFLENWI GWASANAETH

3.1 Bydd Tŷ'r Cwmnïau lle bo hyn yn rhesymol ac nad yw'n anghymesur, yn sicrhau bod cwsmeriaid sy'n dewis cynnal eu busnes â ni drwy gyfrwng y Gymraeg yn cael gwneud felly. Sicrhawn hyn drwy:

- Ddelio'n brydlon â phob gohebiaeth a dderbynnir yn Gymraeg, gan anfon ateb Cymraeg lle bo angen ymateb;
- Cynnal rhwydwaith o aelodau staff ar sy'n siarad Cymraeg er mwyn gwneud yn siŵr fod modd i ni ddelio â galwyr teleffon ac ymwelwyr sydd am ddelio â ni yn Gymraeg;

- Darparu nodiadau arweiniad, ffurflenni, systemau ar-lein a chyhoeddiadau allweddol eraill mewn fformat dwyieithog.
- Adnabod y cwmnïau Cymreig hynny (h.y. y cwmnïau sydd â swyddfa gofrestredig yng Nghymru yn ôl diffiniad Adran 88 o Ddeddf Cwmnïau 2006) sydd am gyflawni eu busnes gyda ni trwy gyfrwng y Gymraeg, trwy osod marciwr i ddynodi hynny ar ein systemau.

3.2 Bydd Tŷ'r Cwmnïau yn parhau i dynnu sylw cwsmeriaid at y ffaith ei fod yn cynnig gwasanaeth Cymraeg i rai sy'n siarad yr iaith. Bydd hyn yn cynnwys:

- Rhoi cyhoeddusrwydd i'r ffaith honno yn ein canllaw ac ar ein gwefan.
- Rhoi gwybod i aelodau'n Grwpiau Ffocws a grwpiau cwsmeriaid eraill;
- Darparu cysylltiad â'r tudalen Gwasanaeth Cymraeg ar dudalen hafan ein gwefan Cymreig.

4. SAFONAU ANSAWDD

4.1 Bydd Pwyllgor Iaith Gymraeg Tŷ'r Cwmnïau, yn parhau i gefnogi Rheolwr Polisi Cymraeg drwy gadw golwg ar weithrediad y Cynllun ac i fonitro'i berfformiad. Bydd ansawdd y gwasanaethau a roir i gwsmeriaid Cymraeg yn cydymffurfio ag ymrwymïadau presennol o dan Gynllun y Nod Siarter yn ogystal â phob un o dargedau eraill Tŷ'r Cwmnïau.

4.2 Byddwn yn tynnu sylw ein staff at y Cynllun ac yn gosod gwybodaeth am ein gwasanaethau cyfrwng Cymraeg a'n tîm o staff mewnol ar ein system gyfathrebu fewnol lle gall yr holl staff ei chyrru.

5. DELIO Â GOHEBIAETH

5.1 Mae Tŷ'r Cwmnïau yn cynnig gwasanaeth i ddelio â gohebiaeth Gymraeg a bydd:

- Yn achos gohebiaeth unigol, yn ateb yn brydlon yn Gymraeg os oes angen ateb yn unol â'n targedau arferol ar gyfer gohebiaeth;
- Yn cwrdd â'i holl dargedau gohebu arferol o ran delio â llythyrau cwsmeriaid;
- Yn gohebu yn Gymraeg yn sgil unrhyw gyfathrebu yn Gymraeg wyneb yn wyneb neu dros y teleffon;
- Yn anfon ateb dros dro yn Gymraeg lle bo'n debygol y bydd unrhyw oedi cyn ateb yn llawn;
- Yn cynhyrchu fersiynau dwyieithog o'i nodiadau canllaw allweddol a chysylltiadau eraill i'r cwsmeriaid hynny sydd wedi mynegi dymuniad am ddelio â ni'n ddwyieithog;
- Yn anfon llythyrau dwyieithog awtomataidd safonol wedi eu creu drwy gyfrifiadur at gwmnïau Cymreig â therfyniad Cymraeg i'w henw. Mae'r rhain yn cynnwys:
 - llythyrau'n rhoi gwybod i gwmnïau o'r fath Tŷ'r Cwmnïau yn cynnig gwasanaeth Cymraeg;
 - llythyrau atgoffa ynglŷn â dynesiad dyddiadau ffeilio gwybodaeth;
 - llythyrau sy'n rhoi gwybod i gwmni am ddiffyg yn ei ffeilio.
 - llythyrau sy'n hysbysu cwmni am fwriad y cofrestrydd i'w ddileu o'r gofrestr a'i ddiddymu;
 - llythyrau ac anfonebau'n rhoi gwybod i gwmnïau am osod cosb ffeilio hwyr;
 - llythyrau ac anfonebau'n rhoi gwybod am ordalu neu ddiffyg talu ffioedd ffeilio statudol.

5.2 Er mwyn gwireddu'r ymrwymiad hwn, bydd Tŷ'r Cwmnïau:

- Yn parhau i roi cyfarwyddyd i staff ynglŷn â thrin gohebiaeth a dderbynnir yn Gymraeg;

- Yn parhau i ddarparu hyfforddiant a chyfarwyddyd i staff Cymraeg sy'n delio â gohebiaeth yn yr iaith;
- Yn parhau'r cytundeb lefel-gwasanaeth â gwasanaeth cyfieithu i sicrhau amserlen foddhaol;
- Yn parhau i ystyried pa newidiadau y mae angen eu gwneud i'n systemau cyfrifiadur a'r drefn ar gyfer trin allbwn er mwyn awtomeiddio'r ffordd bresennol o gynhyrchu fersiynau dwyieithog o lythyrau safonol;

6. CYSYLLTIADAU TELEFFON

6.1 Mae Tŷ'r Cwmnïau yn cynnig gwasanaeth i alwyr teleffon sydd am drafod eu busnes yn Gymraeg. Rhwir i'n Canolfan Gyswllt a'n holl staff lyfrau ffôn mewnol yn rhestru aelodau staff sy'n siarad Cymraeg, ynghyd â meysydd eu gwybodaeth arbenigol, fel y gall cwsmeriaid sydd am drafod eu busnes yn Gymraeg gael eu trosglwyddo iddynt yn ddi-oed. Byddwn yn cynnal ac yn cefnogi tîm o siaradwyr Cymraeg yn fewnol a fydd yn cydweithio er mwyn sicrhau bod rhywun ar gael bob amser i drafod busnes cwsmer sy'n siarad Cymraeg yn Gymraeg.

6.2 Ni chynigwn ateb pob galwad yn ddwyieithog, gan ein bod yn gorff cenedlaethol sydd wedi ei leoli yng Nghymru ac yn darparu gwasanaethau ledled Prydain Fawr ac nad yw'n briodol cyfarch pob cwsmer yn ddwyieithog. Ond i hwyluso'r gwasanaeth i gwsmeriaid Cymraeg, fe fyddwn:

- Yn parhau i fod â rhif pwrpasol i gwsmeriaid Cymraeg ei ddefnyddio i gysylltu ag aelod staff sy'n siarad yr iaith;
- Sicrhau bod staff sy'n siarad Cymraeg yn ein Canolfan Cyswllt sy'n gallu delio â galwadau, neu eu trosglwyddo os oes angen fel y bo'n briodol;
- Yn parhau i roi cyhoeddusrwydd i unrhyw rif pwrpasol o'r fath ar ein gwefan.

6.3. Unwaith i ni ddeall bod galwr wedi dewis trafod busnes â ni yn Gymraeg, byddwn yn parhau:

- I drosglwyddo'r galwr i aelod o'n tîm sy'n siarad Cymraeg;
- Os nad oes aelod staff ar gael i siarad Cymraeg, rhoir i'r galwr ddewis rhwng cwblhau'r alwad yn Saesneg neu gael ei alw'n ôl gan aelod staff sy'n siarad Cymraeg cyn gynted ag y bydd un ar gael;
- Os yw'r ymholiad o natur gymhleth a thechnegol ac yn un lle byddai'n rhaid i ni geisio cyngor proffesiynol, gwahoddir y galwr i gyflwyno'r ymholiad yn ysgrifenedig. Wedyn, caiff ateb Cymraeg ysgrifenedig yn unol â'n trefn arferol ar gyfer trin gohebiaeth. Mae hyn yn cydymffurfio â'n harfer gyffredin o ran pob ymholiad cymhleth a thechnegol, ni waeth am iaith ei gyflwyno.

7. YMWELWYR Â'R SWYDDFA

7.1 Mae cyfleusterau archwilio cyhoeddus Tŷ'r Cwmnïau yng Nghaerdydd, lle gall aelodau'r cyhoedd ymchwilio i gofnodion cwmnïau, ar agor yn ystod oriau busnes arferol rhwng 9am a 5pm. Mae Tŷ'r Cwmnïau yn cynnig gwasanaeth i gwsmeriaid Cymraeg – rhai sydd am ddefnyddio'r cyfleustra archwilio a chyfarwyddwyr neu gynrychiolwyr cwmnïau sydd am drafod eu busnes yn bersonol yn Gymraeg. Bydd Tŷ'r Cwmnïau yn parhau:

- I ddarparu aelod staff sy'n siarad Cymraeg drwy ragdrefnu ymweliadau â chwsmeriaid sy'n dymuno trafod eu busnes yn Gymraeg;
- I ddarparu arwyddion dwyieithog yn nhiroedd y swyddfa, yn y maes parcio ac ym manau cyhoeddus y swyddfa ei hun;
- I sicrhau trefn ymadael ddwyieithog yn rhannau cyhoeddus y swyddfa;

- I ddarparu datganiadau polisi dwyieithog, megis polisi Iechyd a Diogelwch Tŷ'r Cwmnïau, polisi Amgylcheddol Tŷ'r Cwmnïau a pholisi Cyfle Cyfartal Tŷ'r Cwmnïau yn rhannau cyhoeddus y swyddfa;

8. CYSYLLTIADAU ERAILL Â THŷ'R CWMNÏAU

8.1 Wrth i Dŷ'r Cwmnïau ddatblygu ei gysylltiadau technolegol â chwsmeriaid, er enghraifft drwy ffeilio gwybodaeth yn electronig, byddwn yn parhau i edrych ar y ddarpariaeth y gellir ei gwneud ar gyfer cwsmeriaid sydd am gynnal eu busnes â ni trwy gyfrwng y Gymraeg..

8.2 Byddwn yn cyflawni hyn drwy roi sylw priodol i amodau'r Cynllun hwn wrth ddatblygu systemau a dulliau cysylltu newydd a'r rhai presennol ar gyfer ein cwsmeriaid.

8.3 Mae fersiwn Gymraeg o Wefan Tŷ'r Cwmnïau ar gael sy'n adlewyrchu'r wybodaeth sydd ar gael ar y wefan Saesneg. Mae hyn yn cynnwys llyfrynau canllaw, copïau o ffurflenni statudol dwyieithog, a gwasanaeth ffeilio ar y we trwy gyfrwng y Gymraeg ar gyfer ffurflenni blynyddol a dogfennau allweddol eraill. Mae rhagor o wybodaeth am hyn ar gael ar ein gwefan.

9. CYHOEDDIADAU A DIGWYDDIADAU

9.1 Mae Tŷ'r Cwmnïau yn darparu amrediad eang o ganllaw a fwriedir i helpu cwmnïau a'u swyddogion i gydymffurfio â'u rhwymedigaethau statudol, ac i roi cyhoeddusrwydd i'r gwasanaethau a gynigir gan Dŷ'r Cwmnïau. Yn fwyaf arbennig, cyhoeddwn ganllaw dwyieithog penodol ar gyfer cwmnïau Cymreig, gan roi manylion gofynion sylfaenol y Deddfau Cwmnïau y mae'n rhaid i gwmnïau gydymffurfio â nhw, ynghyd â manylion y gwasanaethau Cymraeg sydd ar gael gan Dŷ'r Cwmnïau.

9.2 Ar wahân i ganllaw, mae Tŷ'r Cwmnïau hefyd yn cynhyrchu deunydd gwybodaeth gyffredinol arall ar gyfer cwmnïau a'r cyhoedd. Bydd Tŷ'r Cwmnïau yn parhau i gynhyrchu deunydd yng nghyswllt safonau gwasanaeth, mynediad at y gwasanaeth a'r drefn gwyno ar ddiwyg dwyieithog yr un pryd â'r fersiwn Saesneg. Caiff cyhoeddiadau eraill, fel deunyddiau marchnata, a chysylltiadau electronig â chwsmeriaid eu hystyried wrth i ni eu datblygu neu eu hadolygu.

9.3 Byddwn ni'n parhau i gynhyrchu cyhoeddiadau dwyieithog lle bo hynny'n briodol ac nad yw'n anghymesur.

9.4 I sicrhau eu cyhoeddi yr un pryd a bod pob cyhoeddiad dwyieithog ar gael yr un mor rhwydd, bydd Tŷ'r Cwmnïau yn parhau i fabwysiadu trefn gynllunio briodol gyda chyfieithwyr, cysodwyr, argraffwyr ac unrhyw asiantaethau allanol eraill sy'n chwarae rhan yn y cyhoeddi a'r dosbarthu.

9.5 Ni fydd cost y fersiynau dwyieithog o gyhoeddiadau yn uwch na chost y fersiwn Saesneg lle codir tâl amdanynt.

9.6 Nid yw Tŷ'r Cwmnïau yn cynnal nac yn galw cyfarfodydd cyhoeddus. Ond mae'n trefnu cyfres reolaidd o sioeau gwybodaeth ac arddangosfeydd teithiol a fwriedir i gynyddu ymwybyddiaeth o'r dyletswyddau statudol sydd ar gwmnïau ac i hybu'r gwasanaethau gwybodaeth a gynigiwn. Lle cynhelir sioeau neu arddangosfeydd pen-ffordd o'r fath yng Nghymru, byddwn yn parhau i sicrhau:

- Bod aelod staff sy'n siarad Cymraeg ar gael mewn digwyddiadau o'r fath i ddelio â chwsmeriaid Cymraeg;

- Bod pob arwydd cyhoeddus a grëir gan Dŷ'r Cwmnïau ar gyfer y digwyddiad yn ddwyieithog lle bo hynny yn rhesymol ac nad yw'n anghymesur.

9.8 Ni threfnir i eitemau fel ein Hadroddiad Blynyddol Tŷ'r Cwmnïau, ein Cynllun Busnes na'n Cynllun Strategol fod ar gael yn ddwyieithog gan fod y galw tebygol am fersiynau o'r fath yn isle ac na fyddai'n gost-effeithio i'w cynhyrchu.

10. CYFLWYNO GWYBODAETH STATUDOL I'R COFRESTRYDD

10.1 Yn unol ag adran 1104 o Ddeddf Cwmnïau 2006, gall cwmnïau Cymreig gorffori trwy gyfrwng y Gymraeg, ac mae Tŷ'r Cwmnïau wedi pennu ffurflen ddwyieithog at y diben hwn. Yn ogystal, gall cwmnïau Cymreig sydd heb eu masnachu ddewis cyflwyno'r dogfennau canlynol yn uniaith Gymraeg. Bydd y Cofrestrydd yn parhau i gomisiynu cyfieithiadau Saesneg i'w gosod ar y cofnod cyhoeddus i gyd-fynd â'r dogfennau gwreiddiol:

- Memorandwm ac Erthyglau Cymdeithasiad;
- Cyfrifon blynyddol;
- Penderfyniadau arbennig;
- Rhoi gwybod am ymddiswyddiad archwilwyr ariannol.

10.2 Yn achos corffori cwmni Cymreig sy'n cyflwyno dogfennau Gymraeg, rhoir tystysgrif gorffori wedi'i gyfeithu i Gymraeg yn awtomatig ynghyd â thystysgrif Saesneg. Wedyn, bydd cofnod cyhoeddus y cwmni'n dangos y dystysgrif Gymraeg ar y cyd â fersiwn Saesneg. Lle cyflwynir gwybodaeth yn Saesneg, yn yr iaith honno y bydd yn ymddangos ar y gofrestr.

10.3 Ar ben hyn, mae nifer o ffurflenni allweddol sy'n ofynnol o dan y Deddfau Cwmnïau i roi gwybod i'r Cofrestrydd am ddigwyddiadau arbennig, neu sy'n rhan o'r drefn adrodd blynyddol, ar gael ar ffurf ddwyieithog a gellir cwmnïau Cymreig eu cyflwyno yn Gymraeg. Ar hyn o bryd, mae'r rhain yn cynnwys:

- Rhoi gwybod am benodiad, ymddiswyddiad neu newid manylion cyfarwyddwyr ac ysgrifenyddion;
- Rhoi gwybod am newid cyfeiriad swyddfa gofrestredig y cwmni;
- Rhoi gwybod am glustnodi cyfrannau;
- Y ffurflen flynyddol – ciplun o fframwaith cyfalaf a rheolaeth y cwmni ar ddyddiad penodol bob blwyddyn.

Gyda'i gilydd, mae'r ffurflenni hyn ar eu pennau eu hunain yn cynrychioli 60% o'r holl ddogfennau a gyflwynir yn flynyddol i Dŷ'r Cwmnïau. Wrth adolygu ffurflenni, rydyn ni bob amser yn ystyried a ddylid eu pennu mewn fformat dwyieithog. Bydd hyn yn dibynnu a yw hi'n debygol y bydd angen i gwmni Cymreig ei ffeilio ai peidio.

11. Y DREFN ORFODI

11.1 Rhaid i bob cwmni gyflwyno gwybodaeth statudol arbennig i'r Cofrestrydd bob blwyddyn. Y dogfennau allweddol dan sylw yw ffurflen flynyddol a chyfrifon blynyddol y cwmni, y gellir eu cyflwyno yn Gymraeg, a cheir darpariaeth o dan y Ddeddf Cwmnïau i swyddogion cwmnïau sy'n methu cydymffurfio â'u rhwymedigaethau statudol gael eu herlyn yn y Llys Ynadon. Yn achos swyddogion cwmni sydd â swyddfa gofrestredig yng Nghymru ac sydd am i unrhyw achos erlyn o'r fath gael ei gynnal yn Gymraeg, bydd Tŷ'r Cwmnïau yn parhau i ofalu:

- Bod llythyrau atgoffa, llythyrau methu-cydymffurfio a llythyrau rhybuddio am erlyn wedi eu hanfon yn ddwyieithog at swyddogion y cwmni dan sylw;
- Bod y wŷs i ymddangos yn y llys yn cael ei hanfon yn ddwyieithog;

12. HUNANIAETH GORFFORAETHOL

12.1 Bydd Tŷ'r Cwmnïau yn parhau i ddarparu penawdau llythyr, penawdau ffacs a slipiau cyfarch Cymraeg. Bydd y rhain yn cynnwys fersiynau Cymraeg o enw'r corff, ei slogan corfforaethol, ei gyfeiriad a gwybodaeth safonol arall.

13. ARWYDDION A GWYBODAETH ARALL AR Y SAFLE

13.1 Bydd Tŷ'r Cwmnïau yn parhau i sicrhau:

- Darparu arwyddion a rhybuddion dwyieithog o fewn tiroedd y swyddfa, y maes parcio a manau cyhoeddus y swyddfa ei hun yng Nghymru;
- Bod pob arwydd a rhybudd dwyieithog o'r fath yn gyfartal o ran maint, ansawdd, eglurder ac amlygrwydd y Gymraeg a'r Saesneg;
- Lle darperir arwyddion Cymraeg a Saesneg ar wahân, y byddant yn gyfartal o ran fformat, maint, ansawdd, eglurder ac amlygrwydd.

14. HYSBYSIADAU I'R WASG

14.1 Lle bo hysbysiadau i'r Wasg i gael eu cynnwys mewn papurau newydd wedi eu lleoli yng Nghymru, bydd Tŷ'r Cwmnïau yn parhau i gyhoeddi hysbysiadau o'r fath ar ffurf ddwyieithog.

15. HYSBYSEBU A CHYHOEDDUSRWYDD, HYSBYSIADAU SWYDDOGOL

15.1 Lle bydd Tŷ'r Cwmnïau yn cynnwys unrhyw hysbysebion, cyhoeddusrwydd neu hysbysiadau swyddogol mewn papurau newydd wedi eu lleoli yng Nghymru, bydd yn parhau i gyhoeddi hysbysiadau o'r fath ar ffurf ddwyieithog.

16. GWEITHREDU A MONITRO'R CYNLLUN

16.1 Bydd Tŷ'r Cwmnïau yn parhau i sicrhau bod manau gweithredol yn cael digon o siaradwyr Cymraeg, er mwyn gallu darparu gwasanaeth llawn drwy gyfrwng y Gymraeg.

16.2 Bydd swyddi lle mae'r gallu i siarad Cymraeg yn ddymunol neu'n hanfodol yn parhau i gael eu pennu a'u dynodi fel y cyfryw wrth recriwtio i'r swydd arbennig. Gan ddibynnu ar lefel y medr sydd eisiau ar gyfer y swydd, gweithredir mesurau hyfforddi priodol, a llunnir disgrifiadau swydd yn unol â hynny.

16.3 Bydd y gwasanaethau rheoli, hyfforddi a phersonél yn parhau i wneud yn siŵr fod y rhaglen yn cael ei gweithredu a'i monitro. Lle bo nifer yr aelodau Cymraeg o'r staff yn disgyn islaw'r lefel sydd eisiau i fodloni rhwymedigaethau'r Cynllun hwn, bydd Tŷ'r Cwmnïau yn ceisio cynyddu'r nifer naill ai drwy:

- Ystyried penodi rhagor o swyddogion Cymraeg i'r staff;
- Annog aelodau presennol o'r staff i ddysgu Cymraeg neu wella eu medrau fel y gallant gynnig lefel gwasanaeth sy'n gymesur â gofynion y Cynllun hwn;
- Caiff nifer y staff sy'n bresennol mewn dosbarthiadau Cymraeg ei monitro'n gyson er mwyn pwyso a mesur ymroddiad y dysgwyr.

16.4 Bydd Tŷ'r Cwmnïau yn parhau i gynnwys fel rhan o ddisgrifiad swyddi aelodau Cymraeg o'r staff gyfrifoldeb cyffredinol am ddelio â materion beunyddiol a'r polisi cyffredinol fel yr effeithiant ar gwsmeriaid Cymraeg. Wrth ymdrin â materion o'r fath, câi'r person cyfrifol ei gefnogi gan rwydwaith presennol yr aelodau staff Cymraeg.

17. DYSGU CYMRAEG

17.1 Bydd Tŷ'r Cwmnïau yn parhau i gefnogi staff sydd am ddysgu Cymraeg a bydd yn mynd i'r afael ag anghenion iaith y busnes trwy ddarparu hyfforddiant rheoliadd. Mae gan Dŷ'r Cwmnïau Cynllun Hyfforddi Iaith Cymraeg sy'n disgrifio'r gwahanol ddsbarthiadau sydd ar gael i staff a hoffai astudio ar gyfer cymhwyster cydnabyddedig.

17.2 Bydd unrhyw aelodau staff di-Gymraeg sy'n mynegi dymuniad am ddysgu Cymraeg yn parhau i gael eu hannog i wneud felly. Bydd y cyfleusterau sydd ar gael yn cael eu tynnu i'w sylw yn yr un ffordd â'r cyfleusterau dysgu eraill a gynigir gan Dŷ'r Cwmnïau. Caiff trefniadau priodol eu gwneud er mwyn galluogi iddynt gael hyfforddiant/dilyn cyrsiau addysg priodol sy'n arwain at gymhwyster cydnabyddedig yn y Gymraeg. Wrth asesu anghenion hyfforddiant staff o'r fath, rhoir ystyriaeth i:

- Lefel y llithrigrwydd a'r gallu ieithyddol sydd eisïau ar gyfer y swydd;
- Pa gyrsiau sydd addasaf i ddiwallu'r anghenion hyfforddi penodol;
- Sut orau i fanteisio ar y medrau a enillir.

17.3 Bydd y cymorth a rydd Tŷ'r Cwmnïau yn cynnwys darparu:

- Cynhelir dosbarthiadau Cymraeg Sylfaen, Canolradd a Uwch yn Nhŷ'r Cwmnïau bob wythnos a rhoddir lawr i'r staff i'w mynychu;
- Cynhelir Dosbarth Hyfedredd misol ar gyfer dysgwyr Cymraeg rhugl;
- Cefnogaeth ariannol ar gyfer cyrsiau Addysg Bellach drwy dalu ffioedd cwrs, cost gwerslyfrau a chostau cysylltiedig eraill.

17.4 Parheir i gynnig i aelodau staff presennol sy'n siarad Cymraeg gyrsiau gloywi a chyrsiau hyfforddi eraill sydd â'r nod o wella'u gwybodaeth am yr iaith a'u gallu i'w defnyddio er lles y sefydliad. Nod hyfforddiant o'r fath yw gwneud yn siŵr fod aelodau Cymraeg o'r staff yn gallu:

- Sgwrsio'n rhugl ag ymwelwyr, galwyr teleffon ac mewn cyfarfodydd;
- Deall a chyfieithu gohebiaeth a dogfennau Cymraeg yn rhwydd, gan ei gwneud yn bosibl gweithredu'n ddi-oed (oni bai bod y ddogfen yn un o'r fath natur ein bod yn penderfynu bod angen cyfieithu proffesiynol);
- Golygu a gwirio dogfennau a gohebiaeth a anfonir gan ei swyddfa ei hun, er mwyn gwneud yn siŵr fod cyfieithwyr wedi cyfleu'r neges gywir.

17.5 Parheir i drefnu i ganllawiau fod ar gael i reolwyr, yn pennu o dan ba amgylchiadau y gellir caniatáu i staff gael amser rhydd yn ystod oriau gwaith i ddilyn cyrsiau hyfforddiant Cymraeg priodol. Bydd y Rheolwr Polisi Cymraeg sy'n gyfrifol am weithrediad cyffredinol y gwasanaeth Cymraeg beunyddiol yn ystyried ceisiadau am hyfforddiant o'r fath ac yn rhoi cyngor polisi i reolwyr ac i'r rhai sy'n gyfrifol am drefnu'r hyfforddiant

18. RECRIWTIO

18.1 Bydd Tŷ'r Cwmnïau yn parhau:

- Gyhoeddi hysbysebion recriwtio dwyieithog wrth hysbysebu ar gyfer swyddi yng Nghymru ac yn gosod hysbysebion ar ein gwefan Cymraeg;
- Croesawu ceisiadau gan siaradwyr Cymraeg i ymuno â gweithlu Tŷ'r Cwmnïau;
- Dangos ein hymrwymiad lle'r ystyrir bod gallu ieithyddol yn hanfodol neu'n ddymunol ar gyfer swydd. Caiff y gofyniad hwn ei nodi wrth recriwtio ar gyfer swyddi;
- Lle penodir person di-Gymraeg i swydd lle'r ystyrir bod y Gymraeg yn hanfodol, sicrhau y cynigir hyfforddiant yn y Gymraeg ac y caiff deiliad y swydd gefnogaeth lawn gan Dŷ'r Cwmnïau;
- Monitro'r gwaith o recriwtio a lleoli staff sy'n siarad Cymraeg ac yn cymryd camau priodol i gynnal ein gwasanaethau Cymraeg trwy ein proses recriwtio.

19. TREFNIADAU Â THRYDYDD PARTÏON

19.1 Lle bo unrhyw wasanaethau a ddarperir gan Dŷ'r Cwmnïau yn cael eu contractio allan, bydd Tŷ'r Cwmnïau'n gwneud yn siŵr fod y cytundebau neu'r trefniadau yn gyson ag amodau'r Cynllun. Sicrhau bod contractwyr sy'n gyfrifol am wasanaethau penodol yn ymwybodol o amodau'r Cynllun a'r rhwymedigaethau y mae'n eu gosod arnynt o ran darparu gwasanaethau Cymraeg. Er mwyn gweithredu'r Cynllun gyda golwg ar gontractwyr, bydd Tŷ'r Cwmnïau yn parhau naill ai:

- I wneud yn siŵr fod y contractwyr eu hunain yn cadw at ofynion y Cynllun, ac i gyflwyno systemau monitro priodol;
- I ddarparu gwasanaethau ategu priodol ei hun er mwyn sicrhau bod y contractwyr yn cydymffurfio â'r Cynllun; neu
- I dderbyn y cyfrifoldeb ei hun am ddarparu gwasanaeth Cymraeg lle na fydd, am unrhyw reswm, yn briodol nac yn ymarferol i'r contractydd ddarparu gwasanaeth o'r fath.

19.2 Yn ychwanegol, bydd Tŷ'r Cwmnïau yn parhau:

- I ddarparu gweithdrefnau ysgrifenedig ar gyfer staff sy'n delio ag asiantau a chontractwyr;
- I bennu'r gofynion, mewn dogfennau tendro, o ran defnyddio'r iaith Gymraeg wrth ddarparu gwasanaethau;
- I fonitro perfformiad asiantau a chontractwyr ac yn mynnu adroddiadau perfformiad rheolaidd ganddynt.

20. MONITRO'R CYNLLUN

20.1 Bydd Tŷ'r Cwmnïau yn parhau i gyflwyno systemau addas ar gyfer monitro gweithrediad y Cynllun yn ogystal â'n perfformiad ein hun. Bydd yn bodloni'r ymrwymiad hwn drwy sicrhau:

- Mae'n monitro gweithrediad y Cynllun a chynnydd yn erbyn unrhyw ymrwymladau a wneir ynddo
- Bod unrhyw bolisiau, systemau, dulliau gweithredu a chyhoeddiadau newydd yn gydnaws ag amodau'r Cynllun;
- Bod yr amserau ymateb o ran delio â gohebiaeth Gymraeg yn cael eu monitro yn ôl y targedau;
- Bod aelodau Cymraeg o'r staff ar gael ar gyfer cyfarfodydd ac i ddelio ag ymwelwyr;
- Bod gweithrediad y mesurau staffio a hyfforddi a nodir o dan y Cynllun yn cael eu monitro ar sail gyfundrefnus a pharhaol;
- Y cynhelir arolygon cyfnodol ymhlith cwsmeriaid Cymraeg ynglŷn ag amrediad ac ansawdd y gwasanaethau a ddarperir gan Dŷ'r Cwmnïau;
- Bod asiantau a chontractwyr sy'n darparu gwasanaethau ar ran Tŷ'r Cwmnïau yn ymwybodol o'r Cynllun a'i ofynion ac y cymerir camau priodol i gydymffurfio â'r Cynllun;

- Bod amllder a natur unrhyw gwynion ynglŷn â'r gwasanaeth Cymraeg yn cael eu monitro.

20.2 Bydd y Prif Weithredydd a'r Cofrestrydd Cwmnïau yn parhau'n gyfrifol am fonitro ac adolygu'r Cynllun.

20.3 Bydd Tŷ'r Cwmnïau yn parhau i fabwysiadu trefn gwynion effeithiol i ddelio ag unrhyw gŵyn ynghylch gweithredu'r Cynllun. Y man cyswllt cychwynnol fydd y swyddog sy'n gyfrifol am weithrediad beunyddiol y Cynllun, gyda hawl apelio at y Prif Weithredydd a Chomisiynydd y Gymraeg os na all Tŷ'r Cwmnïau bodloni'r gŵyn. Yn y pen draw, gellir atgyfeirio'r gŵyn i sylw Dyfarnydd Cwynion Annibynnol Tŷ'r Cwmnïau neu Aelod Seneddol yr etholydd unwaith y chwiliwyd pob dull a modd arall heb ddatrys y gŵyn. Mae copi o drefn gwynion safonol Tŷ'r Cwmnïau, a ddilynir gan y drefn hon hithau, ar gael drwy wneud cais.

20.4 Caiff adroddiadau monitro blynyddol eu cyflwyno i Gomisiynydd y Gymraeg pob mis Mehefin gan ddisgrifio'r cynnydd a wnaed yn ôl y targedau, ynghyd â gweithrediad y Cynllun a natur a nifer unrhyw gwynion a ddaeth i law ynglŷn â'r ffordd y gweithredir y Cynllun a byddant hefyd yn disgrifio'r cynnydd yn erbyn cynllun gweithredu'r cynllun (wedi ei atodi). Bydd Comisiynydd y Gymraeg a Thŷ'r Cwmnïau yn cytuno ar fformat y diweddariadau hyn.

20.5 Byddwn yn paratoi, ac yn diweddarau yn barhaus cynllun gweithredu manwl, gan nodi sut byddwn yn sicrhau ein bod yn gweithredu yn unol â'r cynllun hwn.

21. TARGEDAU

21.1 Bydd Tŷ'r Cwmnïau yn parhau i fonitro gweithrediad y Cynllun o ran y targedau canlynol:

- Rhoi ateb i ohebiaeth Gymraeg o fewn yr un nod amser ag ar gyfer pob cwsmer arall;
- Rhyddhau cyhoeddiadau dwyieithog a rhai Cymraeg/Saesneg ar wahân yr un pryd;
- Trefnu i aelodau staff Cymraeg fod ar gael ar gyfer cyfarfodydd â chwsmeriaid sydd am gynnal eu busnes yn Gymraeg.

22. HWYLUSO'R CYNLLUN

22.1 Er mwyn sicrhau effeithiolrwydd, rhediad llyfn a gweithrediad priodol y Cynllun, bydd Tŷ'r Cwmnïau yn parhau i wneud yn siŵr:

- Fod yr ymrwymadau a'r trefniadau a nodir o dan y Cynllun wedi cael sêl bendith Prif Weithredydd Tŷ'r Cwmnïau a phawb arall sy'n gyfrifol am weithredu gofynion y Cynllun;
- Y bydd Rheolwr Polisi Cymraeg yn gyfrifol am gydgyssylltu a hwyluso'r Cynllun, gan wneud rheolwyr adran unigol yn gyfrifol am weithredu'r darnau hynny o'r Cynllun sy'n gymwys iddynt hwythau'n uniongyrchol;
- Bod staff Tŷ'r Cwmnïau yn ymwybodol o ofynion y Cynllun a sut mae'n effeithio ar y sefydliad, ac y rhoir iddynt gyfarwyddyd a nodiadau canllaw priodol;
- Mae'r cynllun ar gael i staff ar y fewnrwyd;
- Bod unrhyw systemau cyfrifiadur neu systemau newydd eraill a gyflwynir gan y sefydliad yn rhoi ystyriaeth i angen gwasanaeth Cymraeg effeithiol;
- Y caiff gwasanaethau cyfieithu o ansawdd uchel eu neilltuo er mwyn sicrhau darpariaeth gymwys a phrydlon.

23. AMSERLEN

23.1 Oni nodir fel arall, mae darpariaethau'r Cynllun hwn eisoes yn weithredol neu fe gânt eu gweithredu o'r dyddiad y cymeradwyir y Cynllun gan Gomisiynydd y Gymraeg.

24. CYHOEDDUSRWYDD I'R CYNLLUN A'R GWASANAETH CYMRAEG

24.1 Rhoir cyhoeddusrwydd i argaeledd y Cynllun ar ein gwefan, mewn nodiadau canllaw ac mewn hysbysiadau priodol i'r Wasg pan fydd y Cynllun wedi ei gymeradwyo a'i fabwysiadu.

24.2. Bydd copïau hefyd ar gael yn rhwydd drwy'r post i unrhyw un sy'n gwneud cais, a chan ein Canolfan Gwybodaeth yn Nhŷ'r Cwmnïau yng Nghaerdydd. Dylai ceisiadau ysgrifenedig am gopïau, neu unrhyw gwestiynau ynglŷn â'r Cynllun, gael eu cyfeirio at:

Sarah Williams
Ymgynghorydd Gwasanaeth Cymraeg
Gwasanaethau Cwsmeriaid
Tŷ'r Cwmnïau
Ffordd y Goron
Caerdydd
CF14 3UZ

E-bost: swilliams3@companieshouse.gov.uk

Cwynion ac awgrymiadau ar gyfer gwella

Dylid cyfeirio cwynion mewn perthynas â'r cynllun hwn, neu awgrymiadau ar gyfer gwella, at yr aelod o staff uwch sy'n gyfrifol am y cynllun, yn y cyfeiriad hwn:

Rheolwr Polisi Cymraeg
Tŷ'r Cwmnïau
Ffordd y Goron
Caerdydd CF14 3UZ

E-bost: enquiries@companieshouse.gov.uk.
Ffôn: 0303 1234 500

Cynllun Iaith Tŷ'r Cwmnïau – Cynllun Gweithredu

Camau sydd eu hangen	Dyddiad Targed	Perchennog y Weithred	Cynnydd hyd yn hyn / nodiadau
1. Deddfwriaeth a mentrau			
Adolygu'r Cynllun Gweithredu bob Chwarter	Chwarterol	Polisi a Strategaeth	
Adolygu'r Cynllun Strategol bob chwarter er mwyn ei glymu â'r Cynllun Gweithredu ar y Cynllun Iaith	Chwarterol	Polisi a Strategaeth	
Ystyried sut y bydd polisiau, projectau a datblygiadau newydd yn cyd-fynd â'r ymrwymïadau a bennir yn y Cynllun Iaith	Cyfredol	Polisi a Strategaeth	
Galluogi cwmnïau Cymreig i fanteisio ar "Brofiad Cymraeg" wrth gorffori	Hydref 2012		
Galluogi cwmnïau Cymreig i fanteisio ar wasanaeth corffori ar-lein cyflawn yn Nhŷ'r Cwmnïau	Mawrth 2013	Cyflawni'r Atebion Busnes	
Gwella'r gwasanaeth Newid Enw trwy WebFiling er mwyn cynhyrchu cyfieithiad o'r dystysgrif (sy'n destun adolygiad ar hyn o bryd)	Mawrth 2013	Y gyfarwyddiaeth Cyflawni ar gyfer Cwsmeriaid	
2. Staffio			
Cynnal yr hyfforddiant cyfredol yn yr iaith Gymraeg, gan dargedu sgiliau llafar	Yn parhau	Adnoddau Dynol	
Sicrhau bod staff sy'n medru'r Gymraeg ar gael yn yr holl brif feysydd gweithredu er mwyn darparu gwasanaethau ar gyfer cwsmeriaid sy'n siarad Cymraeg	Yn parhau	Cyfarwyddwyr	
Hyrwyddo gofynion Tŷ'r Cwmnïau o dan y Cynllun Iaith yn fewnol er mwyn sicrhau bod yr holl staff yn deall eu cyfrifoldebau ac yn gwybod ble i droi am gymorth.	Yn parhau	Polisi a Strategaeth	
Cynnal tîm o staff ar draws Tŷ'r Cwmnïau er mwyn sicrhau bod gwasanaethau ar gael ar gyfer cwsmeriaid sy'n siarad Cymraeg ac i gynnal cyfarfodydd cyson i drafod problemau a chynnydd	Yn parhau	Polisi a Strategaeth	
3. Ymgyrchoedd cyhoeddusrwydd, arddangosfeydd, hysbysebion a datganiadau i'r wasg			
Sicrhau bod siaradwyr Cymraeg yn mynychu'r holl ddiwyddiadau yng Nghymru lle mae presenoldeb gan Dŷ'r Cwmnïau	Yn parhau	Gwasanaethau Cwsmeriaid	
Sicrhau bod llenyddiaeth Gymraeg ar gael mewn digwyddiadau yng Nghymru	Yn parhau	Gwasanaethau Cwsmeriaid	

Sicrhau bod hysbysebion a datganiadau i'r wasg sy'n cael eu cyhoeddi yng Nghymru ar gael yn Gymraeg	Yn parhau	Barn y Cwsmeriaid	
4. Cyhoeddiadau, affurflenni			
Sicrhau bod holl gyhoeddiadau Cymraeg Tŷ'r Cwmnïau yn cael eu diweddarau'r un pryd â'r fersiynau Saesneg	Yn parhau	Polisi a Strategaeth	
Sicrhau bod yr holl ffurflenni statudol Cymraeg yn cael eu diweddarau'r un pryd â'r fersiynau Saesneg	Yn parhau	Polisi a Strategaeth	
Monitro'r defnydd o lythyrau er mwyn sicrhau bod y fersiynau Cymraeg yn cael eu defnyddio pan fo hynny'n briodol.	Yn parhau	Datblygiad Newid Busnes	
5. Gwefannau			
Sicrhau bod y wefan Gymraeg yn cael ei diweddarau'r un pryd â'r fersiwn Saesneg, pan fo hynny'n briodol, a bod y wybodaeth ar y wefan Gymraeg yn gyfoes.	Yn parhau	Barn y Cwsmeriaid	
6. Cyfarfodydd wyneb yn wyneb			
Sicrhau bod modd i gwsmeriaid ofyn am siaradwr Cymraeg os ydynt am gyflawni eu busnes yn Gymraeg	Yn parhau	Gwasanaethau Cwsmeriaid	
7. Cysylltiadau dros y ffôn			
Sicrhau bod cwsmeriaid sydd am gyflawni eu busnes yn Gymraeg yn gallu gofyn (yn Saesneg) am gael siarad â siaradwr Cymraeg.	Yn parhau	Gwasanaethau Cwsmeriaid	
8. Arwyddion			
Sicrhau bod yr holl arwyddion cyhoeddus yn swyddfa Caerdydd yn ddwyieithog	Yn parhau	Gwasanaethau'r Adeiladau	
9. Cwynion			
Sicrhau bod cwynion am wasanaethau Cymraeg Tŷ'r Cwmnïau yn cael eu harchwilio'n llawn a'u datrys yn brydlon, yn unol â threfn gwynion arferol Tŷ'r Cwmnïau	Yn parhau	Gwasanaethau Cwsmeriaid	
Monitro cwynion am wasanaethau dwyieithog	Yn parhau	Gwasanaethau Cwsmeriaid	